

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 80'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtice, poslana in zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Pot smrti.

Kje so časi? Bil so časi, ko je narodna duhovščina na narodnih tabornih dvigala narod iz nezavednega poginjanja in ga vodila k novemu narodnemu življenju. Parkrat je znameniti govornik Božidar Rajč pozival narod, naj mu pri-seže, da ne zapusti svoje domovine. In ljudstvo mu je s solzami v očeh prisegalo. Bilo je pripravljeno rešiti sebe in svoj dom. Kje so ti časi? Kje so časi, ko je narodna duhovščina bila pripravljena skupno z narodnjaki bojevati veliki narodni boj. Danes so narodni duhovniki redke izjeme. — Tudi drugod so se duhovi ločili, toda nikjer tako kakor pri nas. Kljub temu, da je drugod kulturni in narodni boj mnogo hujši nego pri nas. Nikjer v slovanskih zemljah ni duhovščina v nekaj letih s tako silo delala proti narodni misli, kakor pri nas na Slovenskem. Da je narodnost paganstvo to velja za rimske katolike po vsem svetu, ker je vendar katoliški nauk povsod enak — ampak nikjer se duhovniki s tako silo ne bore proti narodnosti, kakor pri nas, kakor da bi ravno mi, ki smo v največji nevarnosti, da narodno uničimo — prvi morali pokazati, in sicer na lastnem telesu — da je narodnost paganstvo in da morajo katoliški narodi v narodnem boju odnehati.

Pa tudi med vsemi slovanskimi narodi bi morali biti Slovenci najbolj pobožni in bi morali v imenu pobožnosti in terjatstva prvi pustiti svojo pozemeljsko domovino, da jo lahko vzemo tuji — saj nas čaka itak naša prava večna domovina v nebesih.

Take nazore širi pri nas današnja duhovščina in mori povsod narodni čut kot nekaj pregrešnega, češ da je vsak narodnjak obnem naprednjak — torej neklerikalci in da je to že samo na sebi greh. Kam vodi ta pot? Ali ne v pogin?

Zgodilo se je na Kongresnem trgu, ko je bila ceremonija končana, da so peli Čehi: Kje dom je moj, Hrvači: Lepa naša domovina — naše ljudstvo pa je pelo znano romarsko pesem: Marija, k tebi uboge reve, mi zapuščenim vpljemo...

Ali je bil to vzdih zapuščenega naroda, ali je bil to izraz vzgojenega terjatstva?

Zgled so dali voditelji. Nikjer ni so več nagovarjali zborovalcev z naslovom: narod, Slovenci, Hrvači — ampak zavijali so svoj hinavski obraz in začeli v zaključevali svoje govore s »Hvaljen bodi Jezus Kristus«.

Ako duhovnik v pridigi rabi ta naslov, je lepo — ako ga rabi ljudski govornik — ima človek neprijetno čuvstvo, kakor da se hoče nekdo norčevati iz svetih stvari.

Zaničevanje narodnega boja — je bila značilna poteza zadnjega katoliškega shoda. V tem oziru se je

naša klerikalna armada tako jasno izrazila — da smo na jasnem.

Se nekaj let take vzgoje in do-bili bomo idiotski narod, ki bo nezmožen za vsak odpor proti tujstvu in bo uničeval samega sebe.

To bo uspeh takega klerikalnega dela. To bo naravna posledica »katoliške narodnosti«.

Mi pa vemo in smo prepričani, da je velika narodna ideja more voditi narode k zmagi in da imamo vsi le eno veliko in sveto dolžnost — da služimo domovini. Narodna ideja je, nas dvignila, brez nje bi bili poginili. Ako pade narodna misel v narodu — je smrt blizu. Zato so pozdravljali katoliški shod vsi oni, ki žele naše narodne smrti. Povdarjalo se je zelo, da so le klerikalci pravi Slovenci — edino oni so namreč po volji tistim, ki nas ne marajo, kajti boj proti narodnosti vodi v narodno smrt.

Vzgoja naroda je v rokah ljudi, ki naznanjajo narodno smrt. Tega se moramo zavedati — in pokazati njih delo v pravi luči.

Prišel bo čas — da bi ne prišel prepozno — ko bo narod to spoznal. Takrat bo samo še par kučarjev verovalo v »Katol. narodnost« — narod pa bo šel preko svojih zatiralcev in uničevalcev ponosno in samozavestno v novo življenje.

Na razpotju smo, Slovenci! Izbi-rajte: ali pot smrti — ali pot življenja? Pogin — ali zmago?

Nove meje. Nove naloge.

Cetinje, 1. septembra 1913.

»Sporazum med Srbijo in Črnogoro je dosežen in podpisan. Priča-kuje se uradno izveščilo.«

S tem so meje nove Črnogore ustvarjene. Pripada ji polovica Sandžaka, Peč, Djakovica s skoro celo Metohijo. Prizren se ji ni mogel dati in Črnogora tudi ni pristajala na tem, da ga mora dobiti, to pa radi tega, ker je Prizren veliko mesto z mešanim prebivalstvom, ki potrebuje moderne administracije; poleg tega je mesto obnem tudi važna obojema pozicija proti Albaniji in Črnogora bi s svojo še nerazvito administracijo otežkočala razvoj mesta in prebivalstva. To so uvideli tudi Črnogorci, ker se je celo v Peči in Djakovici med prebivalstvom pojavilo neke vrste nerazpoloženje zato, ker pride pod Črnogoro, med tem, ko bi bilo rado ostalo pod Srbijo. Ker pa ne bo niti carinskih niti prometnih zaprek, se ondotnemu prebivalstvu ne bodo stavile nikake težkoče v razvoju.

Iz balkanske - turške vojske izide torej Črnogora skoro še enkrat večja, kot je bila pred vojno. To srečno dejstvo pa stavlja kralja in vladro pred nove, težke, resne naloge, ka-

tere mora začeti kolikor mogoče v demokratičnem smislu reševati, če hoče, da bo prebivalstvo, ko pride pod Črnogoro in ono, ki se je tako hlabro bilo, imela kaj od svojega osvobođenja. Tu bo morala vlada vse storiti, da omogoči vsestranski, gospodarski kot kulturni razvoj svojih državljanov in da jim da domovino.

S starim svojim načinom bo morala črnogorska vlada prenehati v vseh smereh.

Pred vsem bo moralo biti uvedeno redno in strokovno klasificirano uradništvo, ki je danes po veliki večini nesposobno. Ministri samovoljno nastavlajo svoje ljubljence, brez ozira na zmožnosti. Dalje mora biti uvedena nova razdelitev uprave; neodvisnost sodnikov. Skrbeti se mora početi za denarno saniranje dežele; vpeljati se mora enotno šolstvo. Državna kontrola mora biti izvedena in občinska avtonomija razširjena. Dosedaj so imeli pri tobačni režiji glavno besedo Italijani, na veliko škodo dežele. Tudi to se bo moralo preurediti.

Najvažnejše vprašanje je pa vojaško vprašanje. Zadnja vojna je pokazala, da narodna milica pri še tako veliki hrabrosti ne zadostuje. Potrebna bo stalna vojska.

Kralj in črnogorska vlada bosta morala opustiti stara sredstva, in se postaviti na čas odgovarjajoče demokratične temelje, da bo Črna Gora v stanu izpolniti svojo misijo, kar bo le takrat mogoče, če zasine deželi prosveta in če bo gospodarsko in vojaško močno. — To so naloge, ki čakajo Črno Goro, kar se notranje uprave tiče. V tem oziru ji bo Srbija kolikor le mogoče na roko. Pomagala ji bo pri reorganizaciji armade in bo sprejemala črnogorske mladeniče v svojo vojaško akademijo. Po gospodarski strani: Črna Gora bo zvezana s Srbijo z železnico, v kateri se še ne ve, če bo šla do Bara, ker to zavisi

Stoletnica bitke pri Hlumcu.

(Slavnostno odkritje spomenika iz francoskih vojn.)

Te dni so se vršile velike slavnosti v okolici Hlumca na severnem Češkem, kjer se je pred sto leti (dne 30. avgusta 1813) bila odločilna bitka Napoleona z zavezniki. Na tem mestu se je odkril spomenik ruskim, avstrijskim in pruskim vojakom, ki so padli v tem krvavem boju. Slavnosti so se udeležile raz. vi-soke osebe in se je ob tej priliki povdarjala zopet zveza nemških držav. Sploh se letos že celo leto na Nemškem obhaja stoletnica t. zv. osvobodilne vojne. Te slavnosti imajo svoj poseben namen. Za Nemčijo je l. 1813. to, kar je za Balkan in za vse Jugoslovane l. 1913.

Na dogodke l. 1813. gledamo mi Slovani nekoliko drugače nego Nemci — prav tako kakor gledajo Nemci na osvobođenje balkanskih Slovanov drugače nego mi. Nemci še sedaj drže s Turki — ne vemo zakaj bi mi ne držali z Napoleonom. Priznati se mora, da za Nemce in za nas francoska vlada ni bila tako uničujoča, kakor turška vlada za balkanske Slo-vane. Nasprotno: za nas Slovence je bila doba Napoleonove Ilirije v narodnem oziru zelo blagodejna. Tudi Nemci so se od Francozov lahko mnogo dobrega naučili.

Vrhunec letošnjih proslav bo oktobra meseca, ko bo slavnostno odkritje spomenika bitke pri Lipskem.

Tam je bila dne 13.—17. oktobra 1813. prava bitka narodov. Predigra k tej bitki pa je bila bitka pri Hlumcu, katere spomin se je obhajal te dni. O posameznih bojih proti Francozom po naših krajih bo »Dan« pozneje poročal.

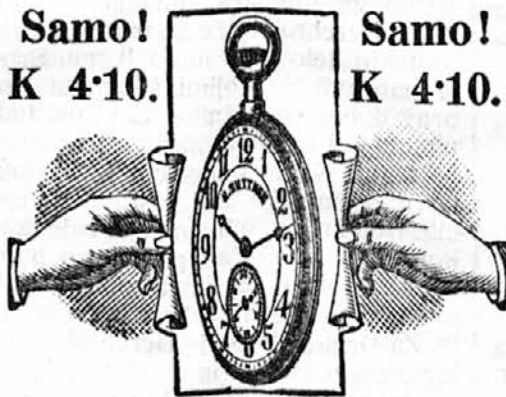
Zveza treh cesarjev.

Lansko leto je prinesel »Dan« nekaj člankov o Napoleonovem pohodu na Rusko l. 1812. Na ruskih poljanah je bila Napoleonova velika armada uničena; vzela jo je ruska zima. Napoleon sam se je rešil v Pariz. Toda Napoleon ni bil mož, ki bi obupal. Dasi je bila njegova obširna država že precej izčrpana in je primanjkovalo dobrih izurjenih vojakov — najboljši čete, ki so prestale vse njegove vojne od l. 1896. so padle na Ruskem — je spravil Napoleon skupaj novo armado. Saj so mu služili vsi evropski narodi. Napoleon je tudi vedel da bo armado kmalu potreboval. Ni mu bilo neznano da njegovi stari sovražniki Angleži iščejo zaveznikov — ponižana Prusija je začela dvigati uporno glavo — ruski car je bil pripravljen pomagati evropskim vladarjem, da uženejo Napoleona.

Tako se je zbirala sovražna moč proti mogočnemu francoskemu cesarju.

H. Suttner, Ljubljana, Mestni trg 25.

Samo!
K 4-10.

Samo!
K 4-10.

Najbogatejša zaloga vseh vrst ur kakor tudi največja izbira zlatnine in srebrnine po jako nizkih cenah.

Zahtevajte cenik, kateri se razpošilja zastonj in poštine prosto.

Lastna prot. tovarna ur v Švici.

:: Tovarniška znamka „IKO“. ::

Zastopstvo tovarne ur „ZENITH“.

Št. 410 Nikel ank. rem. Rosk.
Jako dobro idoča samo K 4-10.

LISTEK Razvoj človeka.

Jos. Ciperle.

1.

Prvi začetek organskih bitij v rastlinstvu in živalstvu so kepice sli-zave in prozorne snovi, kateri se re-če plazma, protoplazma ali sarkoda. Po naše bi se reklo toliko, kakor tvorilna snov, ali prvotna tvorilna snov. Take kepice sarkode so n. pr. monere, ki se dobe v morski vodi, in katere imajo učenjaki za prvi začetek živalskih bitij; in taka kepica je v začetku tudi človek.

A med tem ko ostane monera vedno taka, kakršna je bila v začetku, izloči pri vseh popolnejših bitijih sarkoda iz sebe na svojem površju bolj ali manj trdno kožo. S tem se naredi stanica ali celica, ki je vedno določene podoobe. Pri človeku je ta celica jajčaste podoobe. Nje premer-nik meri le petino milimetra. Sarkoda je potem v celici.

Pod zunanjo kožico se da doka-zati še notranja mešiček, ki se ime-nuje prvotni mešiček. Obe kožici ob-dajata slizavo sarkodo, poleg katere je še vodeni stanični sok. V sarkodi je ploščnato okroglasto telo, tako-zvano stanično jedro, v katerem se pa navadno dačo razločiti še jako majhna telesa, ledrova telesa. Na

tej stopinji razvoja so najnepopolnejše žive stvari, takozvane praživali, ves čas svojega življenja, in tak je tudi človek nekaj časa. Dokazano pa je tudi, da ne more nihče ločiti celice, iz katere se bo razvil človek, od celice bitja, ki je takorekoč na meji med živalstvom in rastlinstvom, ker so v resnici praživali.

2.

Po oploditvi se razkroji ta celica v dva, štiri, osem, šestnajst itd. delov. Iz vsacega tacega dela nastane zo-pet celica, in vse te celice se zdru-žijo potem v malo krogljico, ki ima podoobo murbe ali robide. Tako podo-bo imajo pa tudi nekatere na nizki stopinji razvoja stoječe živali, in tak je tudi nekaj časa človek.

Čez nekaj časa se izpremene no-tranje celice tega murbi ali robidi podobnega zarodka v tekočino, zu-nanje se pa strdijo v dve kožici in tekočo vsebino. Taki so n. pr. neka-teri cvetovnjaki in polpi. Njih telo je kožnat meh, ki je več ali manj podo-ben kakemu mehurcu, zvoncu, krožcu ali cevki. Med njimi je najbolj znan zeleni trdoživ ali hidra, ki je 10—20 mm dolga, in živi v stoječih sladkih vodah. Ta mehka cevka podo-bna živalca se obeša z zadnjim koncem na vodno lečo in druge po-vodne rastline ter žre majhne vod-ne živalice.

3.

Ta podolgasti meh se pa vedno daljša in daljša, kajti celice, iz katerih

obstoji, se razmnožavajo in razmno-žavajo. Iz ene celice se naredi dve, iz dveh štiri, iz štirih osem itd.

Čez nekaj časa se pa naredi v sredini tega zarodka neka cev, tako-zvana mozgata cev, kot pričetek hrbtenjače. Človek v tej podobi je prav tak, kakršna je neke vrste riba, ki jo naravoslovci brezsrčno ime-nujejo. Ta ribica je samo pet centi-metrov dolga. Možganov nima, ima samo ono mozgato cev v trupu, ki je nekaj pričetek hrbtenjače. Tudi srca nima, ki je brez rdečih teles in utripa v večji žili. Ta živalca ima or-gane vretenčarjev v najenostavnejši obliki načrtane in je takorekoč tem-eljna oblika vretenčarjev. Živi na peščenih obalah severnega in sred-njega morja. V sedanjem času izmira ta ribica, in v kakih sto letih jo ne bo več. Toda čez sto let jo tudi ne bomo več potrebovali za ta dokaz; dovolj je, da jo imamo danes. To ri-bico je opazoval prvi ruski naravo-slovec Kovalevsky leta 1867, ter jo tudi popisal kot na najnižji stopinji stoječega vretenčarja.

S to obliko prestopi človeški za-rodek mejo, ki deli vretenčarje od ži-vali brez okostnice. Človek postane vretenčar.

4.

Ali sprednji konec te mozgate cevi se razširi pri človeku in tudi pri drugih vretenčarjih v okrogel mehur-ček. To je podlaga možganov. Ti se pa kmalu potem, ko se prikažejo,

razkroje na pet oddelkov, ki se ime-nujejo: sprednji, vmesni, srednji, zad-nji možgani in podaljšani mozeg. Ti deli se potem dalje razvijajo.

Ravno tako je tudi z drugimi or-gani. Vsi so pri človeku in pri drugih razvitih vretenčarjih v začetku čisto enaki in šele pozneje dobe razne oblike.

Tudi rep ima človeški zarodek v začetku, in to nas na vse drugo prej spominja, nego na bodočega člo-veka. Vsak človek ga ima v mate-rinem telesu, in še celo mnogo dalj-šega nego roke in noge. Navadno pa izgine čez nekaj časa ta rep. Le izje-moma se ne zgodi to tako hitro, in otrok pride celo na svet večkrat z repkom brez kosti, ki vrhutega še dalje raste in doseže pri doraslem človeku dolgot do 15 in še več centimetrov. Kakor vretenčarski, je tudi ta rep na zarodku porastel z dlako. Tu bodi tudi omenjeno, da ostane pri nekaterih hudeh na mestu, kjer se je nahajal ta repek, košati šop las, tako da dobi tako okrašen človek, posebno če ima k temu še nezaro-bljena in koničasta ušesa, veliko po-dobnost s kakim favnom in satinom.

5.

Malo je pa organov, ki so tako različno razviti, kakor so noge raz-nih vretenčarjev. A vendar so si ro-ke človekove, peruti tičeve, tenke noge pasje in štoraste želvine v za-četku čisto podobne. Roke in noge človekove so v svojih prvih začetkih

celo prav take, kakršne so ribje pla-vute.

Omeniti se mora pa še nekaj po-sebnega. Dolgo so se spodbikovali ce-lo učenjaki nad velikim prstom na nogi, češ, da ni ta čisto nič podoben palcu na roki, da je radi tega upravi-čena trditev, da je človek bitje prav samo za se, brz vsake zveze z ži-valstvom. Ali na zarodku človeškem dolgo pred rojstvom je veliki prst na nogi mnogo krajši, nego so drugi pr-sti, in tudi ne leži v vstrični črti po-leg drugih prstov, ampak je kakor pri živih opicah obrnjen na zunaj. Pa-lec na roki in veliki prst na nogi sta si na človeškem zarodku nekaj časa prav čisto enaka, kakor sta si pri opicah ves čas njih življenja.

6.

Organi prebavljanja so tudi pri popolnem človeku prav taka, kakrš-na so pri sesalcih, a razlikujejo se bistveno od prebavil tičev, plezalcev, dvoživk in rib. Čreva človekova in tudi najbolj razvitih sesalcev so čisto ločena od onih organov, ki odva-jajo vodo od trupa. A že pri nižjih sesalcih, pri tako zvanih kljunaših, ni več tako. Pri njih, kakor tudi pri tičih in drugih vretenčarjih, se izliva voda v čreva, in gre potem po istem potu iz telesa. Kakor druge nepre-bavljive snovi. V tem slučaju se ime-nuje zadnji del prebavil kloaka. A tudi na človekovem zarodku se opa-zuje nekaj časa ta kloaka, in črevo

Vprašanje je bilo, kaj bo storila Avstrija. Treba je vedeti, da se je Napoleon I. 1811. oženil z avstrijsko princeso in da je bil cesar Franc njegov tast. Zato se Avstrija ni mogla postaviti proti Napoleonu. Posebno ko je avstr. princesa Napoleonu že rodila sina.

10. avgust 1. 1813.

Napoleonovi nasprotniki pa so vendar skušali cesarja Franca pridobiti zase. Dolgo se jim to ni posrečilo. Počasi pa je prišel mladi Metternich s svojim mnenjem do zmage — in tako se je pruskemu kralju in ruskemu carju pridružil tudi avstrijski cesar. V noči od dne 10. avgusta so kresovi okoli Prage, kjer so se vršila pogajanja — naznanjala svetu, da je tudi Avstrija stopila v vrsto Napoleonovih sovražnikov. To je bila za Pruse in Ruse veličanska pridobitev — kajti osvobodilni boj brez Avstrije bi bil zelo težak in bi najbrže zaveznikom ne prinesel zmage. Zato so opravili diplomati s kresovi oznanjali svetu, da se začne odločilni boj proti Napoleonu.

Evropska vojna.

Lahko se reče, da je bila s tem cela Evropa v vojni. Napoleon je imel pod seboj: Francijo, del Nemčije, Italijo, Ilirijo, Norvegijo, Španijo, Poljsko — njemu nasproti so stali: Prusi, Angleži, Rusi in Avstrijci. Sredi Evrope se je imel izbojevati boj med Napoleonom in zavezniki.

Napoleon je dobro vedel, kaj nameravajo njegovi nasprotniki, zato je že poleti 1813. napravil velik tabor okoli Draždan, kjer je zbral svojo novo vojsko. Od tu je mislil svoje sovražnike po vrsti napasti in posamezno premagati.

Med tem pa so se zbrale čete zaveznikov ruske, pruske in avstrijske — na Češkem. Na Melniku so se dne 17. 8. posvetovali trije vladarji: ruski Aleksander, pruski Friderik in avstrijski Franc. Po dolgem posvetoivanju je zmagal plan Radeckega, ki je svetoval, da postopajo zavezniški skupno in enotno.

Cela armada je štela 180.000 mož. Ta armada je imela napasti Napoleonovo vojsko pri Draždanah.

Napoleon zmaga.

Napoleon se je pokazal kot starega izkušnega vojskovodjo. Videlo se je, da ga ruska zima ni uničila.

Po svojem načrtu, da napade vsakega zaveznika posebej, je odšel Napoleon dne 15. avg. proti Šleziji, kjer je stal pruski general Blücher s svojo armado. Blücher je prišel že do Lebnice in je zasedel mesto Vratislav.

Napoleon je z največjo naglico udaril proti njemu — da bi pa ne bil od strani s Češkega napaden, je zavaroval desni in levi breg Labe. Pustil je tam močne posadke pod poveljstvom Gouviona St. Cyra in generala Vandamme. Napoleon si je bil zmage tako gotov — da je vojvodu Regia ukazal, naj čaka nadaljnih povelj v Berlinu.

Med tem so se čete zaveznikov bližale Draždanom. Vsi deli so bila pota slaba in utrujene čete so okoli 25. avgusta dosegle višine pri Draždanah. Poveljniki so mislili, da ni Napoleona v taboru ... Toda Napoleon je bil zvit. Ko je slišal, kaj zavezniški nameravajo, je pustil svojo armado proti Blücherju pod poveljstvom gen. Macdonalda in je hitel v Draždane.

Prišel je pravočasno. V dneh 26. — 28. je v krvavih bitkah vrgel Napoleon vse čete zaveznikov z njih

pozicij. Po zmagi je rekel Napoleon: »Le slabo vreme je rešilo sovražnika pred popolnim porazom.«

Bitka pri Hlumcu.

Napoleon je hotel bitko izrabiti zase. Zato je zasledoval bežeče utrujene čete. Ob enem pa je dal povelje gen. Vandamme, da naj s 40.000 možmi in topovi napade zmedene čete od strani Vandamme je zadel na begoče Ruse pri Hlumcu. Bilo jih je 8000. Kmalu so dobili pomoč 40.000 mož pod poveljstvom ruskega generala Ostermanna-Tolstega. Pozneje je general Gylay poslal še nekaj čet na pomoč. Toda čete so prihajale tako počasi, da so se dne 29. avg. Rusi komaj držali in so se že začeli z velikimi izgubami umikati z višin. Vandamme je to zapazil in je hotel sovražnike popolnoma uničiti. Mislil je, da dobi pomoči iz Šlezije — zato je pritiskal.

Med tem pa je prišel Rusom na pomoč avstr. general Colloredo-Mansfeld, ki je s svojimi četami napadel Francoze od strani. Dne 30. avgusta se je razvil grozen boj; ob 10. dop. so Avstrijci zasedli višine, na katere so se opirale bojujoče francoske čete. Vandamme je zamljal čaka pomoči in se je začel umikati. V tem pa so se pojavile na bojišču tudi pruske čete pod vodstvom generala Kleista. Vandamme je bil obkoljen od vseh strani. Nastal je grozen boj na življenje in smrt. Francozi se niso hoteli podati. Nazadnje so Rusi zaleli Vandamma in ga vneli z 10.000 možmi. S tem je bil boj končan.

Pomen bitke.

Ako bi bil Vandamme zmagal pri Hlumcu — in to bi se bilo zgodilo, če bi bil dobil pravočasno pomoči — bi bila zavezniška armada uničena — razdeljena in razpršena bi bila na vse strani. Napoleon bi bil poiskal Blücherja in bi ga bil premagal. Tako pa so zavezniške čete prvič pokazale svojo združeno moč — Napoleon je zgubil 40.000 mož in generala Vandamma — njegov plan je bil prečrtan. Armade so se združile in so se pripravile na veliko odločilno tridnevno bitko pri Lipskem, kjer je bil Napoleon premagan.

Zato so dne 1. septembra spomin bitke pri Hlumcu.

od italijanske družbe, ki ima v barski lukl koncesijo.

Ureditev ostalih zadev se pa sedaj še ne bo forsirala, temveč se bodo reševale druga za drugo, kakor bo zahteval razvoj in prilagoditev. Tozadnja vprašanja so: Carinska meja, of. carinska zveza; skupne železnice; skupna vojna uprava in enotna politika. Od srbske strani se ne bo sililo na razrešitev teh zadev, temveč se bo čakalo priložnosti, ki bo pa kmalu ponudena od strani Črne Gore, kar njen interes zahteva, da se zgornja vprašanja čim preje razrešijo.

Deželni zbor štajerski.

Maribor, 1. sept. 1913.

Vprašanje štajerskega deželnega zbora se bliža svojemu koncu. Čim se skličejo k zasedanjem — jesenskim — delujoči deželni zbori, in to bo še ta mesec, pride tudi do novih predpogajanj za delazmočnost štajerskega deželnega zbora.

Povdarjamo pa: do predpogajanj. Že v teh se bo imelo odločiti, li pride sploh do fiktivnih pogajanj,

ali ne. K slovensko-klerski obstrukciji pride namreč še okolnost, da vladajo med raznimi nemškimi strankami dež. zbora samini, velika nesoglasja in direktna nasprotstva. Med nemškimi strankami dežel. zbora so nastale cepitve strank v stranke in vsaka si skuša pridobiti čim največ terena. Da pa si bodo čim najprej na jasnem o moči svojih mandatov, ni izključeno, da bodo zahtevale razpust deželnega zbora, t. pr. da ne bodo privolile v prava pogajanja. S tem bodo nemške stranke seveda imele lažji opravček pred svojimi volilci, kajti izigravale bodo slovenske zahteve v svoje strankarske namene.

Po informacijah na popolnoma merodajnem mestu, bi bilo i danes veleposestvo pripravljeno, privoliti v zahteve slovenske obstrukcije glede šolstva, regulacij itd., nasprotujejo pa temu nemškonalci. Upanje za mirno rešitev tega vprašanja pa je padlo na ničlo.

Govoriti o terminu novih volitev za deželni zbor, bi bilo danes prezgodaj, dasi vedo nekateri graški viri povedati, da se bodo vršile nove volitve že v novembru. Drugi viri pa pravijo, da pride do tega morda šele koncem januarja ali pa v februarju. Za poslednji termin so zlasti klerikalci obeh narodnosti.

Lep vpogled v bodočnost se nam odpira, če pomislimo, da do danes dela deželno gospodarstvo z vsakoletnim primanjkljajem okroglo 6.000.000 K. Deželni dolg torej narašča od leta do leta vedno silneje in znaša danes lepo vsotico okroglo 65 milijonov kron. Čim bi se sestavila nova vlada, bi morala v svrhu pokritja deficita itd. zvišati izdatno deželne doklade, oziroma, poskrbeti bi morala za 24 do 25 odstotkov novih doklad. Ta »vortvurstlerija« je seveda istotako strah sedaj vladajočih nemških strank in eden povodov več iskati in najti vzrokov — za razpust.

Kakšna perspektiva se nam odpira za slučaj novih deželnozbornih volitev? Če verjamemo na zagotovila naših političnih vodstev, potem ni izključeno, da si priborimo zopet par mandatov. Biti pa bi morali zelo naivni, če bi ne poslušali in uvaževali tudi naše politične nasprotnike. Ti pa se tolažijo ne le s tem, da si svoje dosedanje mandate »obdrže«, marveč gredo tudi že celo za en korak dalje ... Da pa ne zaidemo med preroke, pustimo za enkrat račune na bodočnost in počakajmo. Čudno pa nas vsekakor mora dirniti naše lastno politično mrtvilo. ... —a.

Dnevni pregled.

Britki trenotki nastajajo za avstrijskega ministra zunanjih zadev grofa Berchtolda, če se ozira na polpreteklo delovanje na Balkanu. Srbe je napravil s svojimi šikanami za prav dobre sovražnike. Grki mu tudi nimajo biti za kaj hvaležni. Črnogorci še manj. Na Rumunskem je nastala nova orientacija in postavljen nov cilj. Bolgari že tudi sprevidevajo, kako drago so plačali avstrijsko hvaleisanje. Takrat pa, ko bi potrebovali avstrijske podpore takrat je pa ni bilo. Za Drinopolje se je Berchtold proketo malo zmenil in se ni brigal, da bo ga dobili Bolgari, kar je pomembno za Turke tako moralno, kakor materialno podpora. (Kako se bo brigal za Drinopolje, ko so ga Kočane Štip in Radovište — mesta, ki jih malokdo pozna — spravila z ravnotežja; za vse se tudi Berchtold ne more brigati.) Berchtold sedaj tudi ene-

ga prijatelja nima na Balkanu, razven — Albancev, ki ga pridejo večkrat obiskat.

Ce primerja svojo politiko in svoje uspehe z uspehi Nemčije in Italije se grof Berchtold gotovo trka na prsi rekoč: Mea culpa. Bukareški mir je precejšnja zasluga nemškega cesarja, ki si je s tem pridobil Rumunijo in Grško in napravil dober vtis v Srbiji. Italija je pa ravno v zadnem času napravila Bolgariji precejšnjo dobroto s tem, da ji je pripomogla s činom in nasvetom k direktnim pogajanjem s Turčijo radi Drinopolja, katero zadevo želi tudi Bolgarija čimprej urediti: Tako Nemčija, kakor Italija ostane v dobrem spominu pri balkanskih narodih. Z Berchtoldom bo pa drugače! (O, tudi Berchtold ostane v spominu — ampak v kakšnem!)

Iz Maribora se nam piše: Kadar imamo pri nas kakšno onih »nemških« prireditelj, katerih se udeležijo vnanji gostje, opažamo, čim dalje tem huje velik nedostatek, ki tiči v prvi vrsti v varnostnih odredbah našega mesta. Ne narekuje nam tega morda narodni šovinizem, pa pa izključno le stroga objektivnost. Vsak človek pričakuje od policije, da skrbi za vzdrževanje javnega miru in, da je pri tem svojem delu strogo nepristranska. Žal, da smo danes že tako daleč, da po naših slovenskih štajerskih mestih moramo opažati, da ravno ti organi delajo baš v nasprotnem smislu. Je tako v Celju, v Pulju, najbolj pa v Mariboru. Oni, ki so 23. t. m., netili po mestu najbolj srd, so bili naši stražniki, a to s par majhnimi izjemami vsi. Kjer so ti ljudje le slutili kakšnega Slovenca, so kričali, suvali in psovali kot pravcati vaški pastirji. Obratno pa so tam, koder njih germanskih ušes ni žalila Slovenščina, bili skrajno vljudni in ljubeznivi. Prav posebno nekorektno pa so se vedli oni na glavnem kolodvoru. Saj se je eden njih spozabil tako daleč, da je mirno gledal pretop, ker je bil napaden Slovenec. Na glavnem trgu je pripuščala policija, da se je Slovenec s pobojem grozil, za slučaj slovenskih klincev! Vse to smo že nešteto doživeli. Kje drugje, med Slovenci, bi se policija — po ljubljanskem vzoru, na ljubo tamošnjim Nemcem — takoj podzavilo. Pri nas seveda obetajo naši gospodje poslanci modro iz neba, store pa — figo. In mi? Mi smo ravno taki, da niti toliko poguma nimamo, da bi nastopili, kadar se nas po nepotrebnem terorizira. Zalostno! — Naši nemčurji so doživeli lastno obsodbo. Nemška »kultura« je hotela, da se je čez 100 Turnarjev in drugih fakinov obožilo s palicami in pred kolodvorom, ko se še dim bencina nadvojvodovega avtomobila niti ni razkadiril, napadli Slovence. Pri tem je ta fakinaža tako »stramm« nastopala, da bi bila — skoro sama tepena od svojeve. Slišati je bilo vsestransko glasne kliče ogorčenja navzočih Nemcev, da eden teh je nekega pobalina celo — lastnoročno oklofotal. A tudi policaj je slišal take, da se je celo nam — smilil. Pribijemo, da so ga Nemci prisilili, da je interveniral. Zvečer se je »nemški up« potikal po mestnih ulicah v stotinah in iskal konfliktov toliko časa, da zopet niso sami Nemci razgnali to svojat domu. In k vsemu temu še govore naši špisarji, da so nositelji kulture ... Seveda, če jo dele taki gospodje, kot je voditelj nemške — schulvereinske — šole v Krčevini pri Mariboru, se temu ni čuditi. Svetujemo temu gospodu, da se obnaša dostojno, drugače bi se mu lahko zgodilo, da bi kljub »Schulvereinu«, Wastianu itd., nekega dne odfrčal. Ne damo se od nikogar izzivati.

najmanj pa po njem. Gospod nas pač razume? Če bi mu bili pa danes premalo jasni, naj si zapomni, da znamo biti v slučaju potrebe še dosti bolj točni ...

Iz seje deželnega odbora kranjskega dne 30. avgusta 1913. Rafaelovi družbi se dovoli zaradi zvišanih potrebščin 1400 K podpore. Ker je leseni most v Zireh v slabem stanju in je radi povodnji potreben večji profil za odtok vode, se izdela projekt za nov železobetonski most v Zireh. C. kr. centralna komisija za varstvo umetnostnih in zgodovinskih spomenikov je imaknila svoj ugovor proti železobetonskemu mostu pri Sv. Janezu v Bohinju, ko je videla krajnjemu značaju popolnoma odgovarjajoči načrt deželnega stavbnega urada. Dovoli se trasiranje občinske ceste Kunmerdorff čez Breže do deželne ceste Kočevje-Koprivnik. Ker je občina Sv. Jošt izvršila 3200 m dolgo novo občinsko pot, se ji nakazuje deželna podpora v znesku ene tretjine dejanskih stroškov. Deželnemu zboru se predloži poročilo o izvolitvi deželnega poslanca v mestni skupini Kamnik-Tržič-Radovljica s predlogom za potrditev. Prošnja obrtno-nadaljevalne šole v Novem Mestu za podporo se odkloni.

Nabrežina. Gospod urednik! Po zaslugi našega dolgoletnega nadučitelja g. F. Tomšiča, uresniči se vendarle enkrat zaželjena in nujno potrebna šola, za modelovanje, katere poduk se začne tekotem tekočih dni. Če pomislimo kakšne koristi je taka šola za kamnoseško obrt v našem kraju pa za naše klesarje, domačine, ki so dozdaj izvrševali slabša, pri tem pa najtežja dela, njih zasluzki pa so bili vedno nižji. Ne moremo biti g. Tomšiču zadosti hvaležni za njegovo skrb in trud, da se mu je posrečilo nam zagotoviti to šolo. — Ta pomembna pridobitev naj mu obkoncu njegovega zvestega štiridesetletnega službovanja služi v zadoščenje in zavest, koliko koristnega in dobrega je priboril v korist našega ljudstva, delavstva.

Poziv članom in upnikom »Glavne posojilnice«. Likvidacijski odbor »Glavne posojilnice« je že meseca junija pozval člane, naj podpišejo predpisane jim prispevke, da se poravnava z upniki čimprej sklene. Večina članov se še do danes ni odzvala pozivu, zato se še enkrat v njih lastnem interesu nujno vabijo, naj čimprej vpošljejo izjave, Konkurz se lahko vsak čas konča in s tem bo tudi poravnava onemogočena, ker upniki ne bodo hoteli čakati z izvršbami, ampak bodo člane takoj eksekvirali. Trezna razsodnost sama veleva članom, da jih le poravnava more rešiti pred popolnim polomom, zato naj vsakdo hitro in s čim največjim zneskom pospeši poravnalno akcijo. Obenem se likvidacijski odbor, obrača tudi s prav tako nujno prošnjo do vlagateljev, naj se oglašijo v društveni pisarni in podpišejo poravnavo oziroma naj se pisмено obrnejo do odbora, da jim pošlje dotične izjave. Saj je morda v še večjem interesu upnikov, da pride do poravnave, kajti v nasprotnem slučaju bi večina izgubila vso vlogo razen tega, kar dobi iz konkurne mase. Prosimo, da se hitro odzovete tej prošnji. — Likvidacijski odbor.

XXVIII. redna velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani« bo v ponedeljek dne 8. septembra 1913 ob 11. uri dopoldne v Domžalah v »Sokolskem domu«. Iz vodstva izstopijo letos gg.: Andr. Senekovič, dr. Iv. Merhar, dr. Iv. Tavčar, Ivan Kejžar, dr. Kar. Kodermann. V odboru ostanejo še: Fr. Črnogaj,

ni ločeno od onih organov, po katerih se izliva voda iz telesa.

Kar se tiče ledic, je pa pripomniti, da so te, pr. tudi pri odraslih dvoživkah čisto drugačne, nego pri človeku in pri sesalcih. Pri njih so ledice jako enostavne, imenujemo jih Wolfova telesa. Nekaj časa ima pa tudi človeški zarodek prav taka telesa, in šele čez nekaj časa se prikazejo popolne ledice.

7.

Človek ima pa neko posebno kost, takozvano podjezično kost. Ta obstoji iz osrednje pločke, iz katere mole štirje odrastki. Ta koščica je ostanek onih kosti, na katere so pri trjeni ribja dihala ali skрге. Ribje skрге so postavljene namreč na raznih obločnatih kosteh, in noben naravoslovec ne dvomi, da je podjezična kost popolnoma enakošna z dvema obločnicama, na katerih stoje skрге pri ribah.

V resnici ima tudi človeški zarodek nekaj časa na vratu ravno take pločke, kakršne ima riba. Trije pari teh oblokov se izpremene pozneje v dele kostenjaka. Iz prvega para se naredi spodnja čeljust, drugi in tretji par narejata odrasle podjezične kosti, drugi pari se pa poizgube.

8.

Oglejmo si končno še krvni obok. Ta je tudi pri človeku v začetku

prav tak, kakršen je pri ribi brezsrčnici. Kri utripnje namreč le v neki večji žili. Iz srca odraslega človeka pa stopa kri iz levega prekata v veliko odvodnico ali aorto, ter se po njenih razrastkih razširi na vse strani po vsem telesu.

Ta velika odvodnica je pa pri človeku takoj, ko izide iz srca, obrnjena in pripognjena na levo in se obrne potem navzdol. Tudi pri sesalcih je tako. Pri ticaš se pa aorta obrne na desno, in ne na levo. Pri plazalcih ima pa aorta dva zavoja, eden na desno, drugi na levo; vendar se pa združita pozneje. Tudi dvoživke imajo taka dva zavoja, a šele tedaj, kadar so popolnoma razvite. A nerazvite dvoživke, takozvani pupki, imajo šest zavojev, trije so obrnjeni na levo, trije na desno. Ribe jih imajo pa celo življenje po toliko.

Tudi v človeškem zarodku ima aorta v začetku šest zavojev, ki so čisto tako urejeni kakor pri ribah. Toda pet se jih v teku časa poizgubi, ostane samo še eden, ki je obrnjen na levo. In kakor smemo trditi, da je razvrstitev zavojev velike odvodnice pri dvoživkah posledica razvoja ribici podobnega pupka, ravno tako smemo sklepati, da je uravnava aortnega zavoja pri človeku posledica razvoja. Tudi človeški zarodek je imel izprva, kakor vemo, šest zavojev velike odvodnice.

Koncert »Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Moški zbor »Dan slovanski« je skladatelj E. Adamič napisal pred nekaj leti kamniški »Liri« za njeno petindvajsetletnico. Besedilo je priobčil »Dom in Svet« iz rokopisa zapuščine S. Jenkove. Vsebinska tega speva priča o globoki domovinski ljubezni pesnikovi ter je navdušila mahoma tudi skladatelja, da se je lotil besedila ter ga primerno pevskim zmožnostim naših boljših pevskih društev, uglasbil. Skladba je tridelna. Prvi in zadnji del se glasbeno krijeta, srednji del pa se, kot nekak trio, ponavlja. Prehod iz prvega dela v drugi del bi zamezel nekoliko nagajati, ker je neposreden (iz Es v H dur), še bolj pa morda zopetna ponovitve. Stopnjevanje v tempu in dinamiki koncem drugega dela zanima vsled vedno silnejšega pritiska prvih basov ter konča z unisonom vseh glasov v prvotnem tempu. Konec je kolikor mogoče širok in silen, prav veličasten. Skladba, peta z istim razumevanjem besedila, s katerim ga je uglasbil Adamič, mora učinkovati ognjevit in navduševalno.

Na prošnjo »Zaveze« je Adamič

uglasbil za učiteljski pevski zbor dvoje skladb in sicer: moški zbor »Kralj Matjaž« in mešani zbor »Moravska narodna«. Koncertni odsek je »Kralja Matjaža« moral odkloniti, ker je, četudi prelep, izredno težak, ter bi bil spričo nezadostnega številca vaj neizvedljiv.

Moravska narodna, besedilo Dragotin Kettejevo, je balada, ki jo je skladatelj osnoval že v predpretekli dobi, io sedaj predelal, ter li dostavil figuriran koralni konec. Besedilo se naslanja na vsebino znane Križkovskyjeve Utopljenke. Skladba je pisana skozinsko lahkoteke, vendar v novem duhu. Le konec je vsled polifonske zgradbe precej kočljiv, a izredno dramatično učinkovit. Delo je skladatelj skiciral, ko Križevskega »Utopljenke« še niti poznal ni, zato nal se sodi samo zase.

Fanfarom podobno prične živahno v 2četrtinskem taktu ves zbor: »Huda, huda volka bo, kdo bo, kdo bo šel na nio?«

V 3četrtinskem taktu nadaljuje ljubko:

»Ktera ima ljubega, ljubega, prijaznega, bode reva lokala.«

V hitrejšem tempu doni naslednji del:

»Bože, tudi jaz bi šla, da imela bi doma

oj, konjiča vranega, prelepo sedlanega, da bi sedla nanjega!«

Prijazno vprašuje moški zbor:

»Kaj bi, ljubica moja, kaj pa bi tam delala?«

Mešani zbor odgovarja:

»Ob Donavi stala bi, bele srajce prala bi, to bi, ljubček, delala.«

Tolažeče in proseče svari moški zbor:

»Beži, ljubica, domu, priporoči se Bogu! Ko iz vojske prišel bom, ženko vzamem te na dom ako da nebeški Bog!«

Zopet zadone fanfare kot v začetku:

»Sedmo leto je že tu, a od njega ni glasu.«

Iz globine srca in iskreno vdanost, pa obupno vzdihne ljubca:

»Ah, moj Bog, nebeški Bog, kdaj bo konec teh nadlog?«

Zbor pripoveduje z dramatičnim izrazom:

»K Donavi bežala je, Donavo vprašala je: Ali si mi le čez pas, ali veš, nego jaz, da si v tebi potopim?«

dr. Ernest Dereani, notar Aleksander Hudovernik, Matija Prosek, Luka Svetec, dr. Janko Šlebin-ger, Ivan Verhovnik, V nadzorništvu so bili gg.: dr. Fr. Ilesič, dr. Alojzij Lavš, dr. Vladimir Ravnihar, Matija Rode, Miloš Stibler, V razsodništvo so bili gospodje: dr. Vinko Hudelist, Jakob Kogej Fr. Pahernik, dr. F. Tekavčič, dr. Karel Triller. Dne 7. septembra ob 7. uri zvečer bo zaupen sestanek po § 2 društ. zakona v mali dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani.

Na c. kr. cesarja Franca Jožeta gimnaziji v Kranju se bodo vpisovali učenci za prvi razred dne 15. septembra od 9-12. ure dopoldne v gimnazijski pisarni. Sprejemne skušnje se bodo vršile dne 16. sept. od polu 9. ure jutraj. V II. — VIII. razred se bodo vpisovali učenci dne 16. septembra.

Raziskovanja v dolenskem Kraju. V teku letošnjega poletja so se vršila, po Prezidskem, Loškem, Ribniškem, Dobropoljskem, Kopenjskem in Luškem »polju« ter po dolini Krke, hidrološka in geološka raziskavanja. Izmed raziskanih objektov je bil posebno zanimiv vodopad v 74 m globoki žigovici v Mali Gori med Ribnico in Dobropoljem, dve ledeni jami v Veliki Gori med Ribnico in Loškim Potokom in prahistorična najdba okostja nekega rogovja, najbrže losa. Za razjasnenje hidroloških zvez Kopenjske Doline z nad njo in pod njo ležečimi kraji. Slivnico, oziroma Ložem in Krko, se je izvedla nekaj barvalnih poskusov, ki so se z uspehom posrečili. Udeleženo društvo za raziskavanje podzemskih jam v Ljubljani je potom dolenske sekcije od pomladi do pretečenega tedna raziskalo 50 jam; nekatere izmed teh so prav zanimive iz hidrološkega kakor tudi morfološkega stališča. Popis večine izmed njih je priobčen v uradnem listu. V pretečenem tednu so se udeležili ekspedicije državni geološki zavod potom sekcijekega c. kr. geologa dr. L. Waagga, deželni hidrološki oddelk v Ljubljani potom nadinženirja Karla Picka in »Društvo za raziskavanje podzemskih jam v Ljubljani« je zastopal učitelj Pavel Kunaver; razven tega so se udeležili raziskavanj: c. kr. sekcijski geolog dr. Karl Hinterlechner iz Dunaja, c. kr. stavbni svetnik Julij Hilbert iz Ljubljane, Bogumil Brinšek, učitelj Ivan Michler in Ivan Tavčar iz Ljubljane ter visokošolci: J. Rus, Al. Tavčar, Tomišek in Sr. Vizjak.

Smrtna nesreča. Preteklo soboto se je pripetil v vasi Gorenje žalosten slučaj, ki je zahteval svojo žrtev — človeško življenje 68 letni delavec in posestnik Franc Kalinšek v Poljakovi tovarni za usnje je prišel omenjenega dne od dela domov. Pred hišo je stal voz, v katerega je bil vprežen konj. Kalinšek je govoril nekaj besedi z voznikom in je pri tem večkrat potapljajal konja. Ta pa je udaril Kalinška s kopitom v spodnji del života s tako silo, da se je Kalinšek nezavesten zgrudil na tla in je še istega dne zvečer umrl. Kalinšek je delal že 25 let v Poljakovi tovarni.

Sovražniki avtomobilov. Štirje mladi fantje iz Dragomerja so te dni napadli s kamenjem nekaj avtomobil, ki je vozil skozi Dragomer. V avtomobilu je sedelo šest oseb, K sreči ni kamenje nobenega zadelo, pač pa je poškodovan avtomobil.

Napad. Posestnika Lovrenca Šebenika iz Brezovice so pred nekaj dnevi okrog osmih zvečer napadli na cesti domači fantje. Vrgli so ga na tla in ga začeli pretepati. Ko je Šebenik slednjič zbežal, so ga fantje zasledovali in metali za njim kamenje, ki ga je tudi zadelo. Šebenik je zadobil več znatnih poškodb.

Velika tatvina dragocenih slik. Iz znane peterburške galerije Delarov ki ima nad 2000 dragocenih slik, je bilo dne 2. t. m. več dragih podob ukradenih. Posrečilo se je dobiti tatu, nekega Ivanova in njegove pomagale, ne pa ukradenih slik.

Samomor odvetnika. Kakor se iz Dunaja poroča, se je dne 1. t. m.

Zbor, ponavljajoč temeljni glasbeni motiv, pripoveduje z velikim občutkom v krasnem figuriranem koralu:

»Njene bele so noge
peska se dotikale,
njene bele so roke
proti bregu sezale
njene črne kite so
po vodici plavale,
njene črne so oči
proti nebu gledale.«

Lepše kot s tem zborom, Adamič ni mogel počastiti jubileja »Zaveze« in njenega pevskega zbora.

V soboto, dne 6., 7., 8. in 9. t. m. se bode predvajal v Kino »Idealu« film

„Zaročenca“

po slovitom literarnem romanu Aleksandra Manzoni. Predstave ob 3., 5., 7. in 9., v nedeljo ob pol 11. dopoldne.

ustrelil na neki toki otizu donavske kopelji v Jedlese odvetnik dr. Hugo Weiss. Bil je oženjen. Vzrok samomora še ni znan.

Skrivnostni slučaj. Pred kratkim je umrl v Budimpešti mladoletni Aleksander Pagany, ki bi bil imel podedovati več milijonov, baje za vnetjem obsti. Ker je nastal sum, da je bil deček zastrupljen je ministrstvo za notranje zadeve ukazalo kemičnemu zavodu, da preišče truplo.

Castnik se ustrelil. V Karansebusu na Ogorskem se je ustrelil 2. t. m. poročnik 43. pešpolka Josip Luby de Benedekfal. Vzrok samomora doslej še ni znan.

Umor iz ljubosumnosti. Trgovca Kukalo iz Sarajeva je ponoči dne 1. t. m. ustrelil iz ljubosumnosti svojo 18letno ženo, ki je pričakovala porod. Morilec je pobegnil Orožništvo ga zasleduje.

Velika avtomobilna nesreča. Kakor se iz Munkača poroča je padel dne 1. t. m. javni avtomobil, ki vozi med Munkačom in Beregaszem, v cestni jarek. Dvanajst potnikov je težko poškodovanih.

Slučaji kolere v Bosni. Dne 30. avgusta t. l. je bilo stanje v deželi sledeče: Vsega skupaj je bilo v raznih krajih 24 bolnikov, 2 sumljiva slučaja, 3 okrevajoči. Tri osebe so umrle.

Tajfun na Japonskem. Kakor se iz Tokia poroča, je dne 20. pr. m. napravil velikansko škodo morski tajfun. Dvajset oseb je mrtvih, več sto mostov je porušeni. Na gori Koma Tagate je ubilo 17 otrok. V Tokiu je 15.000 prepravljenih. Železniške proge so močno poškodovane. Žetev je uničena. Tajfun je silno opustošil Tokio in okolice. Predmestje ob tuki je popolnoma razdejano. Tajfun je hiše kar odpihal. Mnogo oseb je utonilo. Po ulicah se vzdružuje promet s čolni. Tajfun je prihrumel s tako naglico, da niti niso mogli sporočiti iz observatorija v luko pretečo nevarnost. Mnogo čolnov, ki so bili na odprtem morju, pogrešajo. Na gori Koma Tagate je bila verska slavnost, ki se je udeležilo mnogo otrok. Otroci so zbežali pred vihro v tempelj, ki pa se je zrušil. 17 otrok je ubitih, mnogo pa težko ranjenih.

Ljubljana.

— **Apostoli morale** na Slovenskem so torej suspendirali paznika Bučarja, ker njegova žena ni bila na razpolago moščanskemu Oražmu. Bučar bo dobil samo pol plače — zato pa bodo dobili lahko novih podpor oni, ki služijo klerikalnih stranki: Povsod na svetu, kjer še vlada pravica, bi bil kaznovan zapeljivec, mož pa, ki se požene za svoje dobro ime, bi bil pohvaljen. Pri nas je narobe — Bučar je kaznovan — Oražem pa je dobil s tem zaslužen pohvalo.

— **Dr. Pegan** je poleg raznih drugih poklicov tudi advokat. Sicer ima sedaj drugod mnogo opravka in mnogo zaslužka, vendar je tudi advokat. Zgodilo pa se je, da je bila Antonija Varšek neka dolžna svoji prijateljici Fani Fabjan. Plačevala ji je dolg na mesečne obroke, ker pa še ni vsega plačala, jo je dala prijateljica dr. Peganu v roke. Tako so nastali novi stroški 10 kron, ki jih je Fani Fabjanova plačala Peganovi pisarni. Pozneje pa si je tudi Antonija Varšek opomogla in je plačala tedensko po 2 kroni v Peganovi pisarni, da plača one stroške. Tako je plačala 23 kron. Te dni pa je prišlo do prepira med njo in med prijateljico — ker sta obe stroške plačali. Upamo, da bo dr. Pegan med njima prav razsodil.

— **»Slovenec«** se zaganja sinoči v celo vrsto obrtnikov, ki niso razobesili zastav za katol. shod. Ne vemo, kako pridejo ravno narodnjaki do tega, da bodo klerikalcem na čast razobesili zastave? »Slovenec« seveda preti — pa prav po nepotrebnem. S tem pokaže klerikalno ljubljenje do obrtnikov! Zakaj pa se napredniki ne spodbudijo nad onimi, ki so bili do klerikalcev tako zelo obzirni. V Vodmatu so visele zastave celo na hišah, ki so v zvezi s sokolom. Ali pa n. pr. mesar Cuzak je imel zastavo in zato mu vendar ne bo nihče od naprednjakov zameril. Torej je »Slovenec« hujskanje proti gosp. Kokozu in drugim popolnoma odveč.

— **»Živelj Nemci«** — tako so kričali na katoliškem shodu v Ljubljani. Na katoliškem shodu je govoril tudi neki rektor Köster v imenu katoliških slov. delavcev v Nemčiji. Köster je citiral sv. Janeza, češ, da »bo v nebesih velika množica narodov in jezikov.« Na to so klerikalci ploskali in klicali »živio«. Köster je na nadaljeval: Naj sprejemem te živio klice za vse tiste pristne Nemce, ki tam daleč prebivajo in so popolnoma drugačni, kakor menda Važi v bližini (gromovito odobravanje), kateri ne sovražijo sinov slovenskih narodov, ki si iščejo kruha na tujem (vilharo odobravanje), ki živijo z nji-

mi, v ljubezni in se zavežajo nauka: Ljubite svojega bližnjega, kakor sam sebe; nič nimajo proti temu, če si razobesijo deset metrov dolgo trobojnico na prsih (živahno odobravanje) in niso užaljeni, če imajo tam Slovenci svoje veselice ter predstave in za Nemci nosijo svojo društveno zastavo. (Gromovito odobravanje.) Naj sprejemem Vaše živio-klice za tiste Nemce, ki so bili od nekda v teh deželah, od nekda Nemci in niso renegati (»Živelj katoliški Nemci«!) in se čutijo enake s Slovenci ter nočejo biti pristaši tistih, ki pravijo, da je za Nemce posebna nemška vera. (Bučno odobravanje.) Potem naj sprejemem Vaše živio klice za vse duhovnike, ki so prišli iz Nemčije na Kranjsko, učiti se slovenski, da bi mogli delati za slovenske delavce. (Dolgotrajno odobravanje.) Iz tega se torej razvidi, da so Slovenci na kat. shodu klicali Nemcem »živio!« in sicer tudi kranjskim Nemcem. Takim Slovincem pač tudi Nemci lahko kličejo »Heil!«

— **Šentpeterski most** je tako slab, da je moral magistrat nabiti table z velikim napisom: Po šentpeterskem mostu smejo voziti samo lahko naloženi vozovi in še ti samo korakoma. Prestopki se strogo kaznujejo. Navzlic temu opominu — ki je zelo potreben, je včeraj dirjal neki voznik s svojim vozom po mostu, kot po kaki široki in trdni državni cesti in most se je tako zazibal, da so se ljudje, ki so se nahajali na njem, ustrašili, misleč, da se gotovo podere. Na Ambroževem trgu je pa stal stražnik moško in dostojanstveno in se niti zmenil ni za voznika, ki tako prezira javne navedbe in spravlja s svojo neprevidnostjo v nevarnost sebe in druge ljudi. Vsakdo se lahko prepriča, da je šentpeterski most tako slab, da je riskantno voziti po njemu tudi korakoma, ako bo pa še kak voznik tako dirjal po njem, se lahko zgodi, da se most podere in lahko se zgodi velika nesreča, ki bi zahtevala čez ljudskih žrtev. Državna policija se ne briga — kakor se vidi iz včerašnjega slučaja — za varnost ljudi in ako ni drugega načina, da se odstrani nevarnost, bi bilo najbolje sploh zapreti most za vozove in dovoliti prehod samo pešcem. Promet bi bil sicer precej oviran, ali — ljudska življenja so menda tudi nekaj vredna. N.

— **Mučen prizor.** Včeraj okoli 4. ure popoldan stla vlekla dva stražnika po Knafjevi ulici proti policijskemu ravnatelstvu nekega človeka tako surovo, da so se ljudje ustavljali na ulici in na glas godrnjali. Retirane se je sicer upiral, ali dva stražnika bi bila vendar dovolj močna, da bi ga odpeljala na stražnico, ne da bi mu zavijala roke, kakor sta delala ta dva in sicer tako robato, da so se pasanti po pravici zgražali. Sedaj, ko imamo že društva za varstvo živali, pa tako mučenje — ljudi! Od kar Ljubljano osrečuje državna policija, bo treba res osnovati — društvo za varstvo ljudi, ako se bodo oblasti kaj ozirale na pritožbe takega društva proti trpinčenju ljudi po policijskih stražnikih. To ni osamljen slučaj, temveč sistem, ker taka trpinčenja se ponavljajo vsak dan, protesti v javnosti se naravnost kupijo, ali policijsko ravnatelstvo se za vse to čisto nič ne zmeni. Res, lepe razmere so ustvarili v Ljubljani klerikalci, ki so nam nakopali na glavo državno policijo! Ljubljanci so klerikalcem lahko hvaležni. V.

— **Plakati po ljubljanskih ulicah naznanjajo**, da se vrši v soboto 6. t. m. zvečer velik koncert, ki ga priredi slovensko napredno učitelstvo v veliki dvorani »Narodnega doma«. Ker je zanimanje za ta koncert zelo veliko, naznanjamo, da se dobe vstopnice v Dolenčevj tobakarni v Prešernovi ulici (pred glavno pošto). Preskrbite si vstopnice prej, da ne bo zadnji trenotek prevelik naval.

Poslovilni večer gospe Danilove. Ako pride človek na poslovilni večer slovenske igralki, ki je celo svoje življenje delovala na slovenskem odru, mu je nekako težko pri srcu. Ali res ni rešitve? Ali mora biti tako? Izgovarjali smo se na naše občinstvo, češ, da ne mara za gledališče itd. Pa bi bili včeraj prišli v gledališče! Kljub temu, da ni sezona — bilo je polno. Parter do zadnjega prostora zaseden, galerija polna — samo polovico lož je bilo praznih. In kako so bili ljudje navdušeni — kakor da jih je prignala prava ljubezen do umetnosti v slov. gledališče. Gospa Danilova, ako se bo res poslovila, bo po tem večeru lahko odnesla s seboj prepričanje, da je imela mnogo prijateljev v Ljubljani in da ni bilo prav, da je odšla. Igra »Nepošteni« nudi dovolj prilike, da se v nji izkaže umetniki. Kljub temu, da so naše dramatske sile že odšla — je vendar ostalo še nekaj naših najboljših. In ti naši igralci so nam podali celo igro, živo, naravno, pretresljivo. Gospa Danilova ne potrebuje še le ob slovesu kazati, kaj

je bila. Včeli smo vedno centi njeno umetnost. Izkazala se je zopet kot tragedka, ki jo bo težko nadomestiti. Po prvem dejanju je vihar ploskanja napolnil gledališče. Gospa Danilova je dobil velik lovorov venec. Globoko ginjena se je zahvalila za priznanje občinstva. Enako so imenito igrali: Skrbineš, Danilo, i. dr. G. Peček bi moral biti starejši in bi se moral bolj »poglobiti«. Sicer pa: bil je lep večer, kljub temu, da je bilo slove Sicer smo rekali čitali, da se bo gledališče v ačanje ugodno rešilo. Pozno je sicer — a ne se prepozno. To, kar je še ostalo v Ljubljani, bi se dalo še rešiti. Bilo bi vsem v čast in — ne bilo bi treba prenašati pred svetom sramote, da bo slov. Ljubljana brez gledališča. »Živela Slovenska Talija« — se je čul včeraj na koncu med ploskanjem klic iz parterja. Tudi mi pravimo: Živela! — Ne bojte se, da bi ne živela, samo — ne morite je!

— **Druga seja »Osrednjega vsedijaškega podporniškega odbora v Ljubljani«** se vrši v soboto, 6. t. m. v mali dvorani »Mestnega Doma« v Ljubljani ob pol 9. dopoldne; eksekutivna seja pa se vrši v petek 5. t. m. ob pol 8. zvečer v kavarni »Evropa«. Prosim vse gg. tov. gotove in točne udeležbe. Anton Kodér, t. č. predsednik.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic poziva učitelstvo iz Štajerske, da se udeleži 25letnega jubileja obstanka Zaveze v čim večjem številu! Delegati iz Štajerske naj se snidejo pot ure pred delegacijskim zborovanjem na kratko posvetovanje. Vodstvo.

— **Mestna hranilnica ljubljanska.** Promet meseca avgusta 1913: 1539 strank je uložilo K 686.452,78. 1510 strank je dvignilo K 709.471,94. Stanje vlog K 42.373,063. Število uložnih knjižic 29.387.

— **Ljubljanska kreditna banka.** V mesecu avgustu vložilo se je na knjižice in na tekoči račun kron 2.175.571,12. dvignilo pa kron 1.407.400,77. Stanje koncem avgusta K 17.623.299,21.

— **S. F. K. »Ilirija«** naznanja, da se vrši izredni občni zbor dne 15. septembra 1913 ob pol 9. uri zvečer v restavraciji Narodnega doma. Dnevni red: Poročilo blaginika in preglednikov. Sprememba pravil. Slučajnosti.

— **Trgovca Iglič pobegnil?** V Ljubljani že nekaj dni pogrešajo trgovca Igliča. Odpotoval je 18. m. m. proti Dunaju. Seboj je imel potni list za Ameriko. Domneva se, da je šel v Ameriko. Po Ljubljani se o tem najrazličneje govori. Nekateri trdijo, da je imel pri sebi okoli 45.000 K.

— **Na oklicih so: Jožef Dežman,** knjigovez, z Angelo Adamič, sobarico; Martin Muc, krojač, z Al. Majzelj; Lovro Novak, c. kr. davčni asistent, z Franciško Žnidaršič; Andrej Prebil, c. kr. profesor, z Vero Meden.

— **Umrli so v Ljubljani:** Josip Zingl, korporal 27 pešpolka, 25 let. — Valentin Hrasnik, bahtar, 73 let. — Josip Žnidaršič, paznikov sin, 10 mesecev. — Terezija Urbanija, trgovka s starim železjem, 54 let. — Ivan Osterman, mizar v predilnici, 78 let. — Ivana Tomažič, posestnikova žena, 35 let. — Marija Žagar, hči veletržca, 1. mesec.

— **»Zarochenca«,** ta film, ki prikazuje mojstersko delo znamenitega Aleksandra Manzoni, se bode predvajal od sobote do torka v kino »Idealu«. Velikanski in pretresujoči so prizori razsajanja kuge v Milanu. Vsi prizori so posneti na historičnih tleh in skrbno pripravljeni. Inscenacija je mojsterska, igra izborna, vsebina napetost vzbujajoča. Ta je film, katerega si bode hotel vsakdo ogledati. Predvajal se bode od sobote do torka v kino »Idealu«. Primeren je tudi za šolsko mladino. Predstave ob 3., 5., 7., 9. Izborjen je tudi novi spored do četrtka. V petek »Morska podgana«, danski umetniški film.

Trst.

Gospodu Janezu Jakliču, bivšemu podpredsedniku Z. J. Z., soustanavljalcu (kakor se sami izražate) N. D. O., itd. itd. v Trstu. Ali mar mislite, da se celi svet zanima za Vaše poravke po § 19. tisk. zak., ki jih razven Vas itak menda nihče ne čita? Mesto šš raje slovensko slovnico v roke, da ne bode delali po 14 vrstic dolgih stavkov. S tem smo pa mi opravili!

Smešna demonstracija. Ko je na pondeljkovem shodu nastopil govornik »Zveze jugoslovanskih železničarjev«, tov. Mrak, ki so mu delavci v odgovor na napade »Edinosti« demonstrativno priredili burne ovacije, je poročevalec »Edinosti«, rudeč kot rak, vstal ter se odstranil. Smešna demonstracija! Osebnost ima zanjo g. Mrak k večjemu lahko pomilovalen posmeh. »Zveza jugoslovanskih železničarjev« pa si bo vsekakor na znanje vzela, da si je dovolil to brez-taktnost napram njej olicelni poroče-

valec — oseba pač niti v poštev ne prihaja — »Edinosti«. Tudi dobro!

Tržaška »Edinost« prinaša o predvčerajšnjem shodu v »Narodnem domu« obširno poročilo, iz katerega je pa popolnoma izpustila govor g. Mraka, ki je govoril za »Zvezo jugoslovanskih železničarjev«. Sedaj izgleda, kakor, da bi se jugoslovanski železničarji ne bili udeležili shoda. Ne yemo, če je to v korist organizaciji ali slovenski stvari, katero podpirati je prokleta dolžnost vseh javnih činiteljev.

Ali smo mar pod kuratelo Italije? Predvčerajšnem zvečer so bile v tržaških ulicah demonstracije Slovencev za izvedbo naredb namestnika. Kakor hitro je o tem zvedel italijanski vicekonzul, je takoj poročal svoj vlad v Rim. Glej, glej, ali bomo res morali vprašati italijansko vlado za dovoljenje, kadar bomo hoteli demonstrirati!

Zabava.

Odčitrosrčno. Dama: »To je lep fantek! Kako pa ti je ime?« — Fantek: »Janezek.« — Dama: »Kaj pa dela mamica?« — Fantek molči. — Vzgojiteljica: »No le povej lepo kaj dela mamica!« — Fantek: »Sežiga doma z Mino stenice.«

Glavna stvar. On: »Ravnokar sem bil pri očetu in sem ga poprosil za vašo roko.« — Ona: »No in kaj je rekel oče?« — On (ves žareč od sreče): »Petdeset tisoč kron!«

Hitra pomoč. Bratec: »Sestrica je izpila stekleničico črnila, ko nisi bila doma, mamica — ampak to ni nič hudega — jaz sem ji dal snesti pivnik!«

V menažeriji. Mala deklica. (ki gleda radovedno slona): »Mama, ali se slona lahko tika?«

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Bolgarija pred revolucijo.

Bukarešt, 2. sept. Oficiozna »Epoca« poroča, da ima od neke politične osebnosti, ki je prišla iz Sofije, sledeče vesti: V Sofiji so bile krvave čestne demonstracije proti Danevu. Številni bolgarski vojakci so zadnji sredo obkolili Danevovo hišo, razbili vse šipe in streljali iz revolverjev. Del vojakov je izkušal, kličoč »Smrt izdajalcu domovine!« demolitati hišo. Druga skupina vojakov je zasedla most, da prepreči policiji dohod do ulice, v kateri je hiša dr. Daneva. Policija ni mogla premagati vojakov; priključiti so morali kavalerijo, ki je pod poveljništvom generala Boteva atakirala množico s sabljami in jih mnogo ranila. General Botev je bil iz revolverja smrtno ranjen. Sele počasi se je napravil red. Daneva ni bilo ob času demonstracije doma.

Bukarešt, 2. sept. List »Vitorul« prinaša pogovor svojega urednika z visoko bolgarsko osebnostjo, ki se sedaj mudi v Bukarešti. Dotični dostojanstvenik se je izrazil, kakor sledi:

Bolgarija se nahaja pred revolucijo republikanskega značaja. Revolucionarno gibanje izbruhne takoj po predloženju ratičakanih zakonov v Sobranju. Gibanju se priključijo gotovo en del vojaštva pod vodstvom, radi svojega v prvi balkanski vojni izkazanega junaštva popularnih generalov.

Cilj revolucije bo odstavljenje kralja Ferdinanda Koburga (ki je vse nesreče kriv) in proklamiranje bolgarske republike. Ako bi proklamiranje republike postalo nemogoče, za ta slučaj je načrt revolucije ta, da pokliče na bolgarski prestol člana angleške kraljevske rodbine.

Revolucionarnemu gibanju se ne pridružijo le široke vrste prebivalstva, temveč tudi macedonski hajduški poglavarji.

BOLGARSKO - TURŠKA POGAJANJA.

Pariz, 2. septembra. »Temps« pravi, da pariški politični krogi upajo, da bodo pogajanja med Turčijo in Bolgarijo kljub velikim nasprotij vendar kmalu dokončana. Kajti Bolgarija potrebuje zelo nujno denarja, evropski trg ji bo pa tako dolgo zaprt, dokler ne bodo pogajanja končana. Bolgarija nujno rabi 700 milijonov frankov.

SKRB VELESIL ZA ALBANCE.

Belgrad, 2. septembra. Zastopniki velesil so predložili danes Spaljkoviču, ki vodi mesto Pasiča dr-

favne posle zahtevo, da naj srbska vlada dovolj prebivalcem albanskih ozemelj obiskovati trge Prizren, Dibr, Djakovico. Ta mesta so življenjskega interesa za gospodarski in kulturni razvoj Albancev, ki seveda ne morajo na srbskem ozemlju podvreči srbskim zakonom in policijskim odredbam. Spalajković je odgovoril, da Srbija ne bo ovirala Albancev v njihovem gospodarskem in kulturnem razvoju in da jim bodo imenovana mesta odprta. Seveda pod pogojem spoštovanja srbskih zakonov.

ŠE VEDNO KOLERA.

Zagreb, 2. septembra. Uradno je naznanjen zopet 15 novih slučajev kolere na Hrvaškem. — Na Ogrskem v Solvi in Voloč je 25 novih slučajev.

UPRAVA NOVIH SRBSKIH KRAJEV.

Belgrad, 2. septembra. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Najtežje vprašanje v Srbiji je danes vprašanje uprave v novih krajih. Težko je to vprašanje posebno radi tega, ker so mnenja tako različna, da nobena stranka ni edina v tem, ali naj ostane v novih krajih 203 leta vojaška uprava, ali pa naj se novi kraji takoj popolnoma in v vsemu izjednačijo z dosedanjimi Srbijo. V vsaki stranki je ljudstvo za eno in za drugo in celo člani vlade niso edini. Tako resno je to vprašanje, da ni izključena možnost, da se na njemu razbijejo dosedanje politične stranke in se nove formirajo z ozirom na stališče v vprašanju uprave novih krajev!

Teoretični pravijo, da bi bilo absurdno izključiti nove kraje, četudi samo za nekaj časa iz ustavnega življenja, ki ga je dolga dosedanja Srbija in zahtevalo, da se novi kraji takoj pritegnejo k ustavnemu življenju. Praktični in poznavalci razmer v novih krajih pa odločno pobijajo to mnenje in pravijo, da bi bilo absurdno dati prebivalstvu, ki je živelo v najprimitivnejših razmerah in je bilo terorizirano od raznih faktorjev, tako, da je prav malo samostojno, takoj ustavno življenje z vsemi njegovimi posledicami, s strastnimi in stankarskimi boji itd. Ti praktični pravijo, da bo za nove kraje najbolje, ako ostane vsaj 2—3 leta vojna uprava, ki je do sedaj izborna funkcionalna in li prebivalstvo popolnoma zaupa, posvečati bi se pa morala največja skrb kulturni in gospodarski povzdigi novih krajev in tako pripraviti prebivalstvo na ustavno življenje.

Za sedaj ostane vojna uprava na vsak način, končno se bo pa o temu odločevalo v jesenskem zasedanju narodne skupštine, ki utegne biti ravno radi tega vprašanja zelo zanimivo, morda pa tudi burno, ker obe struni zastopate vsaka svoje stališče z vso odločnostjo. Težko je prerokovati, katera struja zmaga, ali boli verjetno je, da zmaga zmerno stališče, ker tudi večina časopisja stoji na stališču, da bi bilo preveč riskantno, ako bi se šlo v upravi novih krajev (tako hitro) iz enega ekstrema v drugi.

Zahvala.

Telovadno društvo Sokol v Novem Mestu si šteje v svojo častno dolžnost, da se na tem mestu javno najiskrenejše zahvali vsem onim p. n. činiteljem, društvom in posameznikom, bratom Sokolom in vsem drugemu občinstvu, gostom in domačim, ki so na ta ali oni način pripomogli, da se je njegova 25letnica v zlic neugodnemu vremenu praznovala tako sijajno.

S svojo iskreno, bratsko zahvalo združuje društvo zajedno prošnjo, da se prizna njegova dobra volja tudi pri manj povoljnih posameznostih cele prireditve, ki morda temu ali drugemu udeležencu niso povsem prišle in ki bi bile gotovo izostale, da nam je bilo naklonjeno za slavnost »jasno nebo« naše lepe Dolenjske.

Zavedali smo se, kako velika je moč sokolskega prepričanja, kako je klena vztrajnost pravega Sokola in prave Sokolice, ki se ne vstraši nobene žrtve, ker sploh ne pozna — strahu.

Posebno zahvalo izrekamo predsedstvu slovenske Sokolske Zveze, ki je uvaževalo praznik našega društva ter s svojim pozivom združilo v našem mestu tako veličast, število Sokolov, kojih udeležba je šele dala naši prireditvi ono veliko pomembnost, oni veliki sijaj. Polni hvaležnosti smo zlasti še našemu odličnemu načelniku Slovenske Sokolske Zveze bratu dr. Murniku.

Njegovemu vzornemu sokolskemu delu se ima slovensko Sokolstvo zahvaliti v prvi vrsti za vse sijajne uspehe zadnjih let, tudi to pot je njegova je klena vztrajnost in mirnost podžgala telovadce in telovadke ter fascinirala občinstvo, da so kljubovali največjemu neurju tako mirno, polni navdušenja. Slava in hvala mu!

Naravnost presenetljivo in z ozirom na velike zapreke nepričakovano je bilo število bratskih Sokolov iz kraljevine Hrvaške. Spoznali smo kako velika in silna je vez, ki nas spaja — vez krvi in skupnih vzorov.

Naša vroča bratska zahvala velja častnemu poslanstvu »Hrvaške Sokolske Zveze« pod vodstvom podstaroste br. Hanuša in br. Mahoriča ter zastopnikom sokolskih društev Zagreb, Karlovec in Opatije — Vološko in jednako srbskim Sokolom župe kralješke za tako mnogoštevilen poset pod vodstvom brata dr. Budisavljeviča in za slikoviti ter navdušujoči nastop na telovadišču pod vodstvom brata dr. Metikoša. Živeli bratje! Na svidenje!

Istotako mil nam je bil prihod brata Štepaneka, zastopnika češkega Sokolstva, ki je in ostane naš svetel vzor in za vse čase. Na zdar!

Srčna hvala vsem bratom Sokolom, ki so osebno prihiteli na naše slavlje, med katerimi smo pozdravljali mnogo za naše društvo prezaslужenih bivših članov in ustanoviteljev kakor brata: Klinca, Mlakarja in druge ter i onim, ki so se s pismenimi ali brzojavnimi pozdravi spominjali našega praznika kakor dr. Rozina (prvi naš starosta), Luka Svetec (častni član), Sakser v Ameriki in drugi.

Vse je tekmovalo v našem mestu, da se naša slavnost čim lepše izvrši; zlasti narodno ženstvo, staro in mlado od našega vrliga župana Rozmana, pa doli do poštenega preprostega moža, ki si služi svoj kruh z žuljevo roko.

Vsem našim someščanom brez razlike stanu izrekamo srčno zahvalo želeč iskreno, da bi se vedno tako zvesto družili pod častnim praporom našega društva.

Posebna hvala še naši ljubeznivi kumici premilostljivi gospe dr. Slančevi in narodnemu ženstvu za dragocen spominski trak.

Pripravljalni odbor pač ne bi bil v stanu izvršiti tega, da ga ni podpirala vseobčna naklonjenost tako bodisi s strani mestne občine, narodne Čitalnice, kakor tudi s strani požrtvovalnih posameznikov. Posebno iskreno pa se zahvaljujemo za obili trud pri obširnih pripravah, ki jih je slabo vreme podesetorilo, našim ljubeznivim damam. Njih neprecenljiva požrtvovalnost in navdušenost in

narodna zavest nam daje poročstvo zagotovljenega uspeha! — Ob priliki svojega jubileja je društvo prejelo od več strani tudi izdatnih daril v denarju, za kar se tem potom darovalcem najudaneje zahvaljuje.

Bratje! Čutimo, ako se je v nas okrepila moč in utrdila nada v Slave slavo ob pogledu na Vaše številne falange. Iz Vaše moči in zavesti zaplaj je nov tok svetega ognja v žile našega ljudstva. To čutimo, to hočemo negovati do ciljev, ki so nam edini in sveti! To Vam bodi najlepša zahvala!

Na zdar!

Odbor novomeškega »Sokola«.

Odgovorni urednik Radivoj Korenč. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Šivilja se takoj sprejme. Florjanska ulica št. 10, II. nadst. 793-2.

Sprejme se še eden oziroma dva dijaka na stanovanje. Naslov v »Prvi anončni pisarni«.

Črkoslikarji se sprejmejo v stalno mesto proti dobremu plačilu. Pismene ponudbe pod »Črkoslikarji« na »Prvo anončno pisarno«. 794-3.

Visokošolec želi instrukcije za realca ali pa mesto domačega učitelja. »Resnost«, poste restante. Ljubljana. 800-1

Dijaki ali dijakinja se sprejemajo na hrano in stanovanje. Klavir na razpolago. Poizve se: Stari trg št. 22, II. nadst. 795-2

Boljša gošpodična pripravna za vsako delo prosi službe. Ponudbe: »Pridna M.«, »Prva anončna pisarna«. 798-1

Simon Praprotnik

Jenkova ulica 7.

priporoča slavn. občinstvu svojo veliko zalogo ledenikov, vrtnih : mlz, stolov : in sploh vsa v m zarsko obrt spadjoča dela.

Delo solidno, zmerne cene, postrežba točna. Ceniki se pošiljajo franco in zastonj.

Kavarna »Central«.

Od danes naprej vsak večer

koncert

nanovo pridobljenega slovitega

elitnega

damskega orkestra

(kapelnica Jerica Boraucke).

Začetek ob pol 10. Vstop prost.

Vso noč odprto.

Sestanek tujcev!

Teodor Kunc

Prešernova ulica št. 5, I. nadstropje.

Damski modni salon

za angleška in francoska

delo se priporoča.

FR. P. ZAJEC

Ljubljana, Stari trg št. 9

priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblastveno koncesijonirani optik in strokovnjak svoj

optični zavod.

Dalnogled, topomere, in zrakomere vseh vrst.

Očala, žilpalniki natančno po zdravniškem receptu.

Cenike pošiljam na zahtevo zastonj in poštne prosto.

FRAN KRAIGHER

krojaški mojster

Gosposka ulica št. 5

se priporoča slavnemu občinstvu za naročila vsakovrstnih oblek po meri. — Inozemskega in domačega blaga veeno na izbero. — Sprejema tudi izdelovanje oblek in popravila. — Cene zmerne. — Izdeluje vsakovrstne svetovno znane gumbje iz svile in blaga, tipežne tudi za eksport po morju. 229

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna upliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Edna posebnost likerja je Zdravnik želodca

Odlikovana tovarna jeslha

Trst - Luigi Salvador - Trst

Ustanovljena leta 1841.

Ulica Casimiro Donadoni 16. — Telefon št. 738.

Naslov za pisma: Luigi Salvador, Trst, poštni predal.

Edina tvornica s patentiranim avtomatičnim sistemom. Najznamenitejša na Primorskem.

Posebnost: Naravni jeslji iz belega in rdečega vina ter naravni jeslji iz čistega alkohola za konzerve.

Vsled avtomatičnega proizvodnje, ki je mnogo cenejši od ročnega dela, mi je mogoče postreči svojim odjemalcem z izdelkom, ki je neprekosljiv glede dobrote in nizke cene.

Naročbam se prilaga pismeno jamstvo, da odgovarja izdelek popolnoma hranilni svrhi; na zahtevo pošljem vzorce in cene.

V važnejših mestih iščem zastopnike.

Zastonj dobi panama slamnik

kdor kupi pri meni blaga v vrednosti čez K 40.—. Imam priznano ogromno zalogo kostumov, paletov, kril in bluz za dame in deklice, oblek, površnikov in klobukov za gospe in dečke, kakor tudi dežnih plaščev in pelerin po izvanredno nizkih cenah.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Učiteljska tiskarna

: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6 :

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejšje uredbe izvršuje naročila najokusnejše in v najkrajšem času. — V zalogi in razprodaji ima najnovejše izborne mladinske spise, kakor tudi vse šolske, županijske in druge tiskovine.

Litografija.

Cene najnižje!

Notni stavek.